

gledišča kot *kulturnega zavoda*. Potrpežljivosti in požrtvovalnosti »čmerikavih filistrov in težkokrvnih godrnjavih melanholikov«, kakor se ljubi ravnateljstvu imenovati glavne vzdržitelje gledišča, — od stojišč in galerije, ki sta morda sedaj še navdušeni za operetni bumbum, se nobeno gledišče ne more preživiti — utegne biti mahoma konec.

Ravnateljstvo si želi najprej polne hiše in obeta za to v lepši bodočnosti estete predstave. (Glej Slovenski Narod št. 316 z dne 1. oktobra t. l.) Kak circulus vitiosus! Kaj bi pravili o trgovcu, ki zahteva, da ljudje v njegovo prodajalno letajo, predno jim more kaj poštenega nuditi? Če je že trgovsko stališče pri vas v prvi vrsti merodajno, potem vsaj ravnajte, kakor se spodobi dobremu trgovcu! Najprej izpolnite svojo umetniško dolžnost, tedaj bodo ljudje radi in proste volje zahajali v gledišče, in gledišču bo gmotno, publikli pa v idealni smeri pomagano.

V zgodovini slovenske opere se ne spominjamo tako žalostne epizode kakoršna je sedanja. Želimo in upamo, da ostane le pri epizodi. Naj poskrbe merodajni činitelji, da iz akutne bolezni ne postane kronična. Naj bi se historiki našega jedinega opernega odra ne morali svojčas omejiti na zabeleženje herostratske slave sedanjega režima, kateremu se zdi vsako estetikovanje »brezplodno in nezmislno«, gledišče le „zabavišče“.

Krek

Slovensko gledišče v Mariboru je otvorilo sezono dne 2. oktobra t. l. Predstave se vrste trikrat na mesec, in sicer prvo nedeljo zvečer, drugo nedeljo popoldne in tretjo nedeljo zvečer. Negujejo se igrokaz, veseloigra, narodna igra, burka.

Petdesetletnica hrvaškega gledišča. 24. novembra t. l. bo petdeset let, odkar ima Zagreb svoj stalni hrvaški oder. Preje se je menjavaje igralo nemško in hrvaško. O tej priliki izide obširna spomenica s študijo *dr. J. Milana Ogrizoviča*. 24. novembra se bo vršila slavnostna predstava.

Glasbena društva.

„**Slovenska filharmonija**“ v Ljubljani je sodelovala v upravni dobi 1909/10 267krat pri različnih prireditvah in od 1. oktobra 1909 do 31. marca 1910 pri opernih, operetnih in drugih glasbenih predstavah Slovenskega deželnega gledišča. Enkrat je društvo sodelovalo tudi v Zagrebu, parkrat na deželi. Angaževanih je bilo v zimski sezoni 32, v letni sezoni 24—28 glasbenikov. Sedaj jih je 25. Namesto Talicha je imenovan kapelnikom *Edvard Czajane*. Društvo ima sedaj 524 članov. Za predsednika za dobo 1910/11 je izvoljen zopet *dr. VI. Ravnihar*.

„**Glasbena Matica**“ v Ljubljani je na izrednem občnem zborovanju dne 5. septembra sklenila, da se § 6. odst. 2 društvenih pravil izpremeni v tem zmislu, da plačujejo redni člani 6 kron članarine na leto (mesto dosedanjih 4 kron).

Slovensko glasbeno društvo „Ljubljana“ v Ljubljani obeta za tekočo sezono dva večja koncerta, prvi simfoničen, v čast ravnateljju Fr. Gerbiču, na katerem se bodo izvajala kronološko urejena dela Gerbičeva poleg izvornih, Gerbiču posvečenih skladb, drugi z vokalnim sporedom, pri katerem pridejo v poštev najnovejša dela. Na glasbeni šoli tega društva se poučujejo sledeči predmeti: klavir, solopetje, teorija, harmonijoslovje, kontrapunkt in glasbena zgodovina. Učitelja sta zborovodja *Anton Svetek* in *Jarmila Lily Gerbičeva*.

Košansko pevsko društvo v Košani je praznovalo dne 28. avgusta t. l. svojo petletnico.

Pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“ v Ljubljani je sklenilo na izrednem zborovanju dne 24. septembra t. l. nekaj sprememb društvenih pravil, med njimi tudi zvišanje vpisnine od 2 K na 5 K in redne letne članarine od 4 K na 6 K.

„**Glasbena Matica**“ v Ljubljani je izdala izvestje o 38. društvenem letu 1909/10. Našemu listu ga ni vposlala, dasi

jo je urednik za to svojčas izrecno prosil in bi pristojal en izvod tega poročila uredniku že kot članu omenjenega društva. (Vsaj prejšnja leta so dobivali člani letno poročilo s skladbami vred). Vsekako je drugod navada, da se za glasbeno zgodovino važne enunciacije glasbenih društev naznanjajo oziroma pošiljajo uredništvom zlasti glasbenih listov. Čudno postopanje ali pravzaprav preziranje, ki ga opazujemo pri Gl. M. v razmerju z »Novimi Akordi« (ne pošilja nam poročil o občnih zborih in važnih odborovih sejah, ne recenzijskih izvodov svojih publikacij) moramo v *interesu točnega poročanja* pribiti, ne ker, ampak dasi gre za zaslužno Gl. M. in v prvi vrsti radi tega, ker Matičino ravnanje ni morda izjemno, temveč naravnost tipično za vsa društva, katerim je ravno Gl. M. vzor. Kakor so doslej — izjeme se v zadnjem času veselo množe — prednašala druga društva le one skladbe iz »N. A.«, ki je je prej eksekutirala Gl. M. — torej v obče nobenih — posnemajo Gl. M. tudi v omenjeni smeri. Povdarjamo: Gl. M. lahko brez nas živi — zlasti nas ne potrebuje kot reklamno sredstvo — mi tudi brez Glasbene Matice. *A zakaj bi ne živeli skupaj in drug drugega podpirali v stremljenju po skupnih smotrih?* Prepričani smo, da je ravnanje Gl. M. le posledica neke starodavne in okamenele komodnosti ter nima nikakega nepoštenega namena; radi tega se nadejamo, da zadostuje ta apel. Naj se gori navedeni usus tudi pri nas udomači in naj se Glasbena Matica o podanih prilikah v bodoče spominja, da eksistujejo poleg dnevnikov še »Novi Akordi«, ki so vsaj do sedaj jedini splošni slovenski glasbeni list.

Vseslovenska pevška zveza. Kakor poročajo dnevniki, so imeli po letu v »Slavjanski Besedi« v Sofiji pooblaščenci raznih bolgarskih pevskih društev shod, na katerem so sklenili osnovati pevsko zvezo, v kateri bi bila zastopana vsa slovanska pevška društva. Ta zveza bi imela namen gojiti slovansko glasbo in razpisovati nagrade za slovanske skladatelje. Vsako leto bi se naj uglasbila po ena vseslovenska himna, ki bi jo potem pela vsa slovanska društva. Izvolil se je pripravljalni odbor, ki si je nadel nalogo, da sestavi pravila in da pri prvi ugodni priliki skliče predstavitelje vseh slovanskih pevskih društev na zborovanje v enem izmed slovanskih mest — najbrže v Belemgradu, — na katerem se ima konstituirati zveza. V pripravljalni odbor so bili izvoljeni: S. I. Zahej, *Anton Bezenšek*, N. Nikolajev, D. Hristov, G. Nikolov, St. Mihajlov, J. Vulpe, J. Mirčev in Hr. Statev

V podružnico „Gl. Matice“ v Trstu se je letos vpisalo mnogo več učencev, kakor lani. Vidi se, da bo treba tekom let zavod temeljito razširiti, poiskati si lastnih prostorov, nastaviti stalne moči itd. Glasbeno teorijo obiskuje v I. letniku 29 in v II. letniku 9 učencev, klavir od I.—VIII. letnika 36, gosli 19 učencev. Šolski pevski zbor šteje 35 učencev, koncertni zbor 40—50 članov. Na zavodu poučuje glasbeno teorijo in petje K. Mahkota, klavir E. Adamič, A. Waschté in V. Mirk, gosli pa J. Frischkovitz in Bibiza.

E. A.

Slovenski glasbeni svet.

Čitalnica pri sv. Jakobu v Trstu je priredila dne 18. septembra t. l. drugi veliki koncert, pri katerem sta sodelovala društveni pevski zbor pod vodstvom *Vasilija Mirka* in društveni orkester pod vodstvom kapelnika *Bož. Depaula*. Izvajale so se samo slovenske skladbe. Med njimi štiri iz »N. A.: *Krek*: »Kakor bela golobica«, *B. Ipavec*: »Ej tedaj« mešana zbor, *A. Foerster*: »Pesem sv. Venceslava« v Mirkovi prireditbi za orkester in *Adamič*: »Zapuščena«, moški zbor. Kakor nam poroča privatno pismo, potrjeno po stvarnem poročilu nekega *I. M. Č.* v »Eдинosti« (št. 262 in 264 z dne 21. oziroma 23. sept. t. l.), so imeli Krekov, Ipavčev in Adamičev zbor »najsijajnejši« vspeh. Skladbi Kreka in Adamiča sta se morali ponoviti. Posebne omene je vredno, da je orkester igral razun omenjene Foersterjeve skladbe in Ipavčeve uverture iz opere »Teharski plemiči«

novo »Slovensko uverturo« našega sotrudnika V. Mirka. Le naprej po tej pravi poti! (Prepozno došlo poročilo našega stalnega referenta se v glavnih točkah ujema s predstoječimi zabeležki.)

Iz »N. A.« so se prednašale razun ravno omenjenih med drugimi sledeče skladbe: *Adamič*: »V gozdu« mešan zbor (Domžale, Katoliško izobraževalno in podporno društvo), *Schwab*: »Oj dekle, kaj s' tak' žalostno«, moški zbor (Novomesto, Dolenjska podružnica »Prosvete«, Kvintet Strniša, Jakše, Bučar, dr. Strašek, Ropas). *Adamič*: »V gozdu«, mešan zbor (Sv. Jakob pri Trstu, pevsko društvo »Ilirija«).

Novo publikacije so: *Matko Brajša-Rašan*: Hrvatske narodne popejveke iz Istre. I. zvezek. Tiskarna Jos. Krmpotič. V Pulju 1910. Cena 2 K 40 vin. — *Alojzij Mihelčič*: Dva Tantum ergo in Genitori za dva glasa z orglami. Op. 10. Založila »Dekliška Marijina družba v Metliki«. Cena 40 vin. — *Janko Zirovnik*: Narodne pesmi. IV. zvezek. Ljubljana. Cena 1 K 5 vin. — Nam omenjene skladbe niso došle.

Skladatelj A. Dobronič (Jelsa, Dalmacija) nas prosi, da naznamimo, da izda v kratkem šest romanc za tenor ali sopran s klavirjem pod naslovom »Sumorni akordi«. Cena 4 K. Naročila prejema skladatelj in knjigarna Stj. Kugli v Zagrebu.

V »Slovanu« (št. 11) priobčuje neki K. kratko oceno o 5. letošnjem sešitku »N. A.«, ki jo zaključuje s sledečimi besedami: »Brez dvoma so »N. A.« za razvoj slovenske glasbe danes najvažnejši faktor in obžalovati je le, da se publikacije premalo ali pa še celo sploh ne izvajajo. Ali je že kdo slišal, da se je javno kdaj igrala klavirska skladba iz »N. A.«? Morda bi se vendar Gl. Matici izplačalo, širše občinstvo seznaniti z lastnimi klavirskimi deli. Pa ne da bi se smatrala za prestaba, ker so zrastle iz lastnih tal?« Prav resnične in primerne besede, katere tu radi tega zabeležimo, ker so znamenje, da vzbujajo konsekvantnost, s katero prezira Gl. M. našo produkcijo, občno pozornost že v krogih, ki stoje izvan »N. A.«. Quousque tandem?

V isti številki »Slovanovi« ocenjuje K. najnovejšo muzikalije Gl. Maticе, (ki jih mi kot edini slovenski list za prosvetno glasbo sploh še nismo prejeli) in nasvetuje med drugim, da bi Gl. M., »ki ima v svojih članih zasigurnih par sto odjemalcev«, izdajala dela, katerih drugi (»N. A.« itd.) ne morejo izdajati, v prvi vrsti torej večja zborovska dela. Ta nasvet je tudi vsega premišljevanja vreden in bo brezdvomno — vsega zaničevanja deležen.

»Dom in Svet« prinaša to pot tudi kratko a prijazno kritiko o 5. sešitku »N. A.« iz peresa našega čislanega sotrudnika *Stanka Premrla*. Kritiki je konštatal tiskovno pomoto na strani 60. v 3. sistemu za klavir, kjer mora leva roka igrati na prvo osminko c namesto b. Naročniki naj to (sicer očitno) napako sami popravijo. Zakaj se zdi kritiku druga osminka v 1. taktu 3. sistema na strani 62. »prazna«, nam ni jasno. Popolnejšega si sekundakorda v dvoglasnem stavku v taki konstelaciji (kjer se je bilo izogniti terce radi tautologije) ne moremo predstaviti kakor v obliki s kvinto in septimo. Da pa to mesto ni tako navadno in šablonsko, kakor po Premrlu predlagana varijanta, je resnica. Sicer pa prevzemamo vso odgovornost za to mesto mi sami, ker je vzrastlo na našem in ne na zelniku avtorja Laharnarja, ki je tu docela nedolžen. — Na vsak način listu in kritiku lepa hvala za blagohotno oceno! Sličnimi stvarnimi kritikami se bistrijo pojmi in se vzbujajo zanimanje daljših krogov za teoretična vprašanja in probleme.

Gerbičev jubilej. Naš častiti, neumorni sotrudnik ravnatelj *Fran Gerbič* obhaja letos trojen jubilej: sedemdesetletnico svojega rojstva, petdesetletnico svojega delovanja kot komponist in petindvajsetletnico kot administrativni ravnatelj ljubljanske »Glasbene Maticе«. Iz tega povoda so prinašali med drugimi sledeči listi več ali manj obsežne životopise: »Slovenski Narod« v šte. 321. z dne 4. oktobra t. l., »Slovenec« v št. 223. z dne 1. oktobra t. l., »Laibacher Zeitung« v številki 225. z dne 4. oktobra t. l., »Edinost« v št. 276. z dne 5. oktobra t. l. (iz

peresa Gerbičevega učenca J. M. C.), češki »Dalibor« v številki 48. str. 356. (Napačno: rojen »v Cerkvenici v Krajini« namesto »v Cerknici«). Tudi dunajski »Das interessante Blatt« je priobčil v št. 39. z dne 29. septembra t. l. sliko in kratek životopis Frana Gerbiča (napačno Gerbič) pod naslovom »Jubiläum eines südslawischen Komponisten«. — »Glasbena Matica« je svojega dolgoletnega ravnatelja izvolila na izrednem občnem zboru dne 4. oktobra t. l. svojim častnim članom. Po občnem zboru je priredil pevski zbor Glasbene Maticе slavljencu sere-nado, pri kateri so se proizvajale tri nove Gerbičeve skladbe: »Slanca«, »Vinska« in »Lahko noč«. — Glasbeno društvo »Ljubljana« pripravlja, kakor na drugem mestu omenjeno, slavnosten koncert.

Andra Mitrovič, do sedaj tretji dirigent zagrebškega narodnega gledišča, je izbran za kapelnika zdraviliške godbe v Opatiji. Mitrovič, rodom Srb, ki je bil leta 1901. dirigent-prostovoljec na ljubljanskem deželnem gledišču, nastopi svoje mesto v najkrajšem času. Polagamo mu na srce, da neguje poleg drugorodne tudi slovensko glasbo, ki je bila v zadnjih letih prava pastorka opatijskih zdraviliških koncertov.

Julij Betetto, operni pevec na dunajski dvorni operi, je letos 29. avgusta prvič nastopil v večji vlogi Kecal v Smetanovi »Prodani nevesti« z zelo povoljnim vspehom. Tudi dunajska kritika je hvalila nastop tega slovenskega pevcа, Gerbičevega učenca, češ, da spominja nekoliko na odličnega Kecal pokojnega Heša. Za učenca kakor za učitelja povod nekaljene radosti.

Fran Dugan je bil na občnem zborovanju Hrvaškega Cecilijinega društva v Zagrebu dne 13. oktobra t. l. izvoljen za častnega člana tega društva, ki mu je predsednik Slovenec, prebendar *Janko Barlè*.

Naše skladbe.

Z danes objavljeno »Fugo« dokazuje *Premrl* ne samo, da se je vestno učil svojega kontrapunkta, temveč, da se more še dandanes v najstrožji in najbolj vtesnjeni obliki ustvarjati zanimivih in modernemu okusu ustrezajočih stvari. Premrlova fuga je dobra; nič izrednega, zlasti ne glede iznajdbe sicer za kontrapunktno obdelavo zelo pripravne a vendar ne stupendne teme. Dobro solidno delo je; premalo šablonsko, da bi mogli videti v njem le šolsko vajo, a pač spet premalo samostojno, da bi ga postavili ob stran najboljšim postbachovskim klavirskim fugam, recimo kakega Schumanna. Zlata posrednja cesta! Naj bi le dosti takih imeli, ki so svoje študije res dovršili in ki vsled tega niso kakor večina naših skladateljev obsojeni, ustaviti se na polovici poti, ostati vse žive dni polovičarji! Vrhutega je Premrlova »Fuga« eksempl blagoglasnega strogo polifonskega stavka, ki bo tudi ugajal onim pianistom, ki ne štejejo h glasbenim teoretistom. Mimogrede omenjeno je rešil skladatelj problem klavirnosti večglasnega kontrapunktne delo s spretnostjo, ki se mora pri njem kot orglavcu še posebno povdarjati.

Za naše podeželne zборе, ki se kaj radi izgovarjajo, da so prisiljeni, vedno le stare stvari peti, ker so jim novejše, zlasti one iz »N. A.«, pretežke, smo uvrstili *Ocvirkov* mešani zbor, »Le pevaj!« Sveži zrak, ki veje iz tega delca, ljubka navivnost in njej odgovarjajoča formalna in tehniška enostavnost bodo našle gotovo mnogo prijateljev med našimi pevci.

Krek nadaljuje svoj ciklus Gregorčičevih krasnih »Predsmrtnic«, onih globokih vzdihljajev smrt pričakujočega nesrečnega (l. predsmrtnica je izšla v VIII. letniku »N. A.« str. 5.). Če bi ne bilo solnca ljubezni do bližnjega, do veseljstva, do Boga, sprehajali bi se tu vekomaj pod vlažno-hladno senco žalobnih cipres. Nismo na »otoku mrtvih« — celo morje bridkosti in bolesti se razprostira pred nami; nismo na »vrtu muk«, vsa zemlja je napojena s trpljenjem. In vendar — kako pristna je ta bolest in kako mnogovrstna! Poleg življenja potrjujočega